

Prof. dr hab. Ryszard Barczyk

Katedra Koniunktury i Polityki Gospodarczej

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Recenzja

rozprawy doktorskiej pt. "The Impact of Economic Freedom on Business Cycle Fluctuations", przygotowanej przez Bartosza Pawętę w Uniwersytecie Łódzkim

Rozprawa doktorska przygotowana przez Pana mgr B. Pawętę pt. „The Impact of Economic Freedom on Business Cycle Fluctuations” dotyczy wpływu wolności gospodarczej na cykle koniunkturalne. Została ona przygotowana pod kierunkiem naukowym Pana prof. Uł dr hab. Piotra Krajewskiego oraz Pani prof. Uł dr hab. Sylwii Roszkowskiej.

Możliwe pełne wyjaśnienie tej zależności jest ważne w aspekcie praktycznym oraz teoretycznym i może być podstawą prowadzenia skutecznej polityki stabilizacji makroekonomicznej w różnych systemach ekonomicznych. W aspekcie teoretycznym może być czynnikiem powodującym dalszy rozwój hipotez teoretycznych, interpretujących genezę, mechanizm kształtowania oraz morfologię współczesnych cykli koniunkturalnych. Dlatego też uważam, że ta tematyka badawcza może być ważnym elementem, który doprowadzi do dalszego rozwoju koniunktury gospodarczej, a podjęcie prac nad tym zagadnieniem jest cenną inicjatywą badawczą i zasługuje na uznanie.

Recenzowana rozprawa składa się z kilku części, tj. z wprowadzenia, pięciu rozdziałów, podsumowania, bibliografii oraz załącznika zawierającego uzyskane wyniki analiz empirycznych. Części te są poprawnie zbudowane i tworzą spójną koncepcję wyjaśniającą. We wstępie Autor przedstawił główną hipotezę badawczą dotyczącą ujemnej zależności między stopniem wolności gospodarczej i intensywnością cykli koniunkturalnych. W tej części ukazano także przesłanki, które uzasadniają podjęcie tematyki badawczej oraz ramowy plan dysertacji. Rozdział drugi interpretuje pojęcie cyklu koniunkturalnego, jego morfologię, przy czym analizy te dotyczą zarówno cyklu klasycznego jak i współczesnego. Następna część to przegląd literatury, która przedstawia

główne koncepcje teoretyczne cykli koniunkturalnych, znajdujące się w literaturze przedmiotu. Rozważania te zostały poprzedzone analizą relacji między wzrostem gospodarczym i cyklem koniunkturalnym. Następnie omówiono hipotezy dotyczące koncepcji teoretycznych cykli, które powstały w okresie przed XX wiekiem, koncepcje wywodzące się z ekonomii J.M. Keynesa, monetaryzmu, szkoły austriackiej, genezę wahań powstającą w sferze finansowej oraz w nowej klasycznej makroekonomii. Kolejny rozdział dysertacji zawiera definicję wolności gospodarczej i jej elementów składowych oraz formułuje ich wpływ na cykle koniunkturalne, analizowane we wcześniejszych nurtach badawczych, a także przedstawia istniejącą lukę badawczą w tym zakresie. Rozdział piąty zawiera metodykę analiz empirycznych przeprowadzonych w rozprawie. Na początku tego rozdziału Autor omawia strategię badawczą w której sformułowano paradygmat między wolnością gospodarczą oraz jej elementami składowymi i wahaniami koniunkturalnymi. W dalszej części przyjęto zmienne zaakceptowane do analiz empirycznych, metody mierzenia wolności gospodarczej i wyodrębniania cykli koniunkturalnych, zakres analiz badanych relacji a także weryfikację zależności między zmiennymi. Następna część dysertacji zawiera uzyskane wyniki empiryczne a oszacowane parametry modeli ekonometrycznych przedstawiają wpływ wolności ogółem i jej poszczególnych elementów składowych na cykle koniunkturalne występujące w 34 krajach w okresie od pierwszego kwartału 1996 do czwartego kwartału 2018. W tym przypadku analizowano rolę poszczególnych elementów wolności, tj. system prawny, podatkowy, oszczędności rządowe, wolność w sferze gospodarczej i pieniężnej oraz otwartość rynku w procesie przebiegu cykli występujących w warunkach różnych systemów ekonomicznych. Ostatnia część rozprawy przedstawia wnioski końcowe sformułowane na podstawie uzyskanych wyników empirycznych. Rozprawa jest zakończona spisem wykorzystywanej literatury oraz załącznikami w których szczegółowo ukazano wyniki analiz empirycznych.

Reasumując mogę stwierdzić, że przedstawiona rozprawa doktorska jest ważnym wkładem do literatury z zakresu koniunktury gospodarczej, ukazującym rolę w aspekcie teoretycznym i empirycznym wpływu wolności gospodarczej na przebieg cykli koniunkturalnych. Praca ta wypełnia pewną lukę poznawczą w badanym zakresie, a szczególnie cenne są przeprowadzone analizy empiryczne. Autor wykazał się bardzo dobrą znajomością metod i technik statystycznych i jednocześnie umiejętnością ich praktycznego wykorzystania oraz interpretacji otrzymanych wyników. W przeprowadzonej

analizie będącej ciekawą poznawczo częścią dysertacji, Autor wyodrębnił pięć zmiennych zależnych, ukazujących zmiany cykliczne w badanych krajach, dziesięć zmiennych niezależnych przedstawiających ogólny wskaźnik wolności gospodarczej i dziewięć jej elementów składowych oraz jedenaście zmiennych kontrolnych. W procesie analizy elementów cyklicznych zostały wykorzystane filtry Baxtera- Kinga, Hodricka- Prescottta oraz Christiano- Fitzgeralda wyodrębniając w ten sposób cykle odchyłeń. Całe to badanie polegało na ukazaniu wpływu ogólnej wolności gospodarczej i jej elementów składowych na intensywność wahań koniunkturalnych. Jak wynika z tych prac najsilniejszy wpływ na intensywność wahań ma wolność monetarna, wolność w działalności gospodarczej oraz finansowej. Natomiast funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, otwartość rynku na handel zagraniczny oraz wolność w sferze inwestycji kapitałowych nie mają istotnego statystycznie wpływu na intensywność cykli w badanych krajach.

Pewną zaletą dysertacji jest także bogata literatura, wykorzystywana w analizach teoretycznych i empirycznych. Literatura ta jest w przeważającym stopniu w języku angielskim. Cała rozprawa jest przygotowana także w tym języku a osobiście nie mam uwag formalno-stylistycznych w tym zakresie.

Powyższe uwagi nie oznaczają, że w stosunku do przedstawionej dysertacji nie można sformułować pewnych wątpliwości, które mogą przyczynić się do dalszego rozwoju Autora w zakresie koniunktury gospodarczej. Pierwsza z nich dotyczy tytułu dysertacji. Uważam, że w tym przypadku można go skrócić w części dotyczącej „... business cycle fluctuations”. Jak wiadomo cykle koniunkturalne składają się z sekwencji wahań występujących w sposób względnie regularny w czasie. Inna sugestia dotycząca tytułu jest taka, iż analizy empiryczne obejmują cykle istniejące w różnych krajach. W tym przypadku występują one w badanym okresie i dlatego w tytule powinna być stosowana liczba mnoga. Moja sugestia jest taka, że tytuł rozprawy mógłby brzmieć „The Impact of Economic Freedom on Business Cycles”.

Inna sugestia dotyczy przyjmowanego zamiennie jako synonim pojęcia cykl ekonomiczny i cykl koniunkturalny. Moim zdaniem cykl ekonomiczny jest pojęciem bardzo szerokim, gdyż zawarte są w nim wszystkie rodzaje cykli występujące w gospodarce, natomiast cykl koniunkturalny jest pojęciem o zakresie węższym i ma on jednoznacznie określone elementy budowy i cechy morfologiczne. Jednocześnie jest to jeden z rodzajów cykli ekonomicznych. W

tym przypadku moja sugestia jest taka aby tych pojęć nie interpretować jako synonimy.

Sformułowana w rozprawie hipoteza badawcza jest bardzo ogólna. Uważam, że stwierdzenie to można uszczegółowić poprzez zbudowanie hipotez bardziej szczegółowych a dotyczących wpływu ogólnej wolności gospodarczej i jej części składowych na poszczególne cechy morfologiczne cykli występujących w różnych systemach ekonomicznych (krajach).

Inna uwaga dotyczy braku analizy teoretycznej ukazującej zakres i charakter wpływu poszczególnych elementów wolności gospodarczej na wyodrębnione cechy morfologiczne współczesnych cykli koniunkturalnych. W rozprawie znajduje się wprawdzie analiza tego typu ale jej objętość jest stosunkowo mała, a w tej części przedstawiono jedynie hipotetyczny i ogólny charakter wpływu wolności gospodarczej na cykle koniunkturalne , pomijając analizę wyjaśniającą, ukazującą charakter wpływu tej wolności na poszczególne cechy morfologiczne, tj. na elementy budowy cyklu i najważniejsze cechy morfologiczne np. długość cykli i poszczególnych faz, ich amplitudę czy też strukturę przedmiotową i czasową.

- Przedstawione powyżej uwagi i wątpliwości mają głównie na celu ukazanie dalszych kierunków analiz roli wolności gospodarczej w kształtowaniu współczesnych cykli koniunkturalnych. Oznacza to, że mają one charakter komplementarny w stosunku do dysertacji i mogą być traktowane jako sugestie dotyczące dalszych prac analitycznych, podejmowanych w tym zakresie w koniunkturze gospodarczej.

Reasumując pragnę stwierdzić, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska przygotowana przez Pana mgr Bartosza Pawętę pt. „ The Impact of Economic Freedom and Business Cycles Fluctuations” interpretuje i wyjaśnia istotny problem badawczy. Rozważania te, pomimo sformułowanych wcześniej uwag są udaną próbą zbudowania pewnej koncepcji wyjaśniającej, ważnej w koniunkturze gospodarczej. W związku z powyższym uważam, iż dysertacja ta spełnia wszystkie wymogi merytoryczne i formalne stawiane rozprawom doktorskim i zgłaszam wniosek o dopuszczenie jej do publicznej obrony i realizację dalszych etapów w tym postępowaniu.

R. Jach

Poznań, dnia 20.09.2021r.